

РІШЕННЯ

Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану з питання збереження та розвитку потенціалу промисловості будівельних матеріалів в Україні для забезпечення відновлення житлової, соціальної, транспортної та виробничої інфраструктури, постраждалої від наслідків війни

22 серпня 2023 року

м. Київ

На засіданні Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану за участі представників Верховної Ради України, міністерств, відомств, структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, наукових установ, громадських організацій та галузевих асоціацій (додаток 1) розглянуто питання збереження та розвитку потенціалу промисловості будівельних матеріалів в Україні для забезпечення відновлення житлової, соціальної, транспортної та виробничої інфраструктури, постраждалої від наслідків війни, виявлені найгостріші проблемні питання окремих підгалузей промисловості будівельних матеріалів України та прийнято конкретні рішення щодо уникнення кризових явищ в сфері будівництва під час відбудови (додаток 2).

Руйнування виробничих потужностей в зоні активних бойових дій, масштабні пошкодження індустріальної інфраструктури в регіонах, віддалених від фронту, різке падіння споживчого попиту, розірвання внутрішніх ланцюгів постачання, безконтрольне надання імпортової продукції сумнівної якості на вітчизняний ринок суттєво вплинули на обсяги, структуру та собівартість виробництва у багатьох секторах промисловості будматеріалів України. Окремою проблемою є ресайклінг відходів руйнації у будівельні матеріали та вироби, оскільки нормативна база (ДСТУ) та наукові дослідження в цій сфері відсутні, а орієнтовні обсяги таких відходів вже перевищують 100 млн.куб.метрів.

Суттєво ускладнює забезпечення відбудови будівельними матеріалами відсутність у державних органів влади достовірних реєстрів діючих підприємств виробників, їх виробничої потужності, обсягів виробництва, гуртових та роздрібних цін, даних щодо наявності товарних запасів будівельних матеріалів та виробів, у тому числі - придатних для використання у оборонній сфері.

Наразі ключова галузь економіки України в контексті відбудови – промисловість будівельних матеріалів України - сьогодні знаходиться у кризовому стані. Біля 30% довоєнних потужностей галузі зруйновані або знаходяться під тимчасовою окупацією (не враховуючи підприємства, що

знаходились у окупованих районах Донецької та Луганської областей, а також АР Крим до повномасштабного вторгнення). Відсоток використання виробничих потужностей діючих підприємств галузі знаходиться в межах 30-60%, завдяки чому деякі з них опинились на межі банкрутства.

Консолідовані показники роботи підприємств галузі свідчать про зростання витрат на логістику у 4-6 разів; на електроенергію у понад 2 рази. Суттєвою проблемою галузі є також втрата кваліфікованих спеціалістів, багато з яких були мобілізовані або готуються до мобілізації.

Низка ключових товарних груп (*віконне скло, сода, пластифікатори, фарбувальні пігменти, дорожні бітуми тощо*) або абсолютно не виробляється, або у дуже обмеженій кількості виробляються в Україні, що створює істотні ризики позаринкових проявів з ознаками картельних змов (*спекуляції, штучні дефіцити, зростання собівартості будівництва та порушення контрактних строків об'єктів відбудови за бюджетні кошти*).

Система національного забезпечення якості будівельних матеріалів й виробів, які використовуються у процесах відбудови, на практичному рівні не працює, що несе потенційні ризики учасникам будівельного ринку.

Особливе занепокоєння учасників будівельної галузі викликає відсутність національної лабораторії для неупередженого та оперативного контролю якості будівельних матеріалів та виробів за європейськими нормативними документами.

Готовність галузі до різкого зростання попиту на будматеріали з боку інфраструктурних проєктів, військових потреб, масового житлового будівництва (орієнтовно до 100 млн кв.метрів), індустриального будівництва потребує належного техніко-економічного обґрунтування за участю провідних наукових установ галузі.

Промисловість будматеріалів України на 2021 рік виробляла у консолідованих показниках та гарантовано надавала на внутрішній ринок України у грошовому еквіваленті продукції до 18 млрд. дол. США. До цього обсягу слід додати до 30% контрафактних, контрабандних та фальсифікованих матеріалів. Дані обсяги на 100% задовольняли обсяги житлового будівництва від 2 до 4 млн. кв. метрів. Статистика щодо будівництва інфраструктурних проєктів та комерційної нерухомості відсутня. З огляду на втрату виробничих потужностей, наразі будівельна галузь забезпечена будматеріалами на 2 млн.кв.метрів на рік. Тобто для відбудови лише 100 млн.кв.метрів житла треба збільшення виробництва будматеріалів й сировини мінімум у 5 разів. До того, ще необхідно розв'язати низку організаційно-технічних проблем з логістикою будівельних матеріалів та виробів, а також сировини для їх виробництва.

Додатковим викликом для вітчизняних виробників продукції є відсутність національних лабораторій, уповноважених надавати знак якості й безпечності «СЄ» й повірити придатність ресайклінгових будматеріалів.

Дані виклики слугують активному входженню на ринок України будматеріалів, робіт та послуг з інших країн.

На даний момент АШ розробляється консолідований запит щодо грантових коштів на побудову та модернізацію, автоматизацію промислових підприємств із виробництва прогресивних видів будівельних матеріалів та виробів на загальну суму до 7 млрд. дол. США. За умови отримання та публічного адміністрування даного обсягу фінансування промисловість будівельних матеріалів України буде здатна задовільнити зростаючий попит під час відбудови.

За підсумками обговорення учасниками АШ було запропоновано вирішувати перелічені проблеми за такими пріоритетними напрямками:

- 1. Визначення, збереження та збільшення виробничої потужності галузі.**
- 2. Забезпечення належної якості будівельних матеріалів та виробів вітчизняного та іноземного виробництва.**
- 3. Забезпечення ресайклінгу відходів руйнації у будівельні матеріали та вироби.**

Додатки: 1. Перелік галузевих асоціацій, підприємств промисловості будівельних матеріалів України, наукових установ, що брали участь у підготовці рішень Антикризового штабу з питань збереження та розвитку потенціалу промисловості будівельних матеріалів в Україні для забезпечення невідкладного відновлення житлової, соціальної, транспортної та виробничої інфраструктури, постраждалої від наслідків війни від 22.08.2023 р.

2. План заходів із вирішення проблем підготовки промисловості будівельних матеріалів та виробів до процесів відновлення.

**Президент УСШ,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах

Перелік галузевих асоціацій, підприємств промисловості будівельних матеріалів України, наукових установ, що брали участь у підготовці рішень Антикризового штабу з питань збереження та розвитку потенціалу промисловості будівельних матеріалів в Україні для забезпечення невідкладного відновлення житлової, соціальної, транспортної та виробничої інфраструктури, постраждалої від наслідків війни від 22.08.2023 р.

1. Всеукраїнська Спілка виробників будматеріалів України (47 підприємств).
2. ДП «Український науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут будівельних матеріалів та виробів (НДІБМВ)».
3. Українська асоціація кераміки (3 підприємства).
4. Асоціація "Виробники пінопласту" України (12 підприємств).
5. Українська асоціація виробників теплоізоляційних матеріалів (4 підприємства).
6. Асоціація виробників швидкокомтованих конструкцій України (300 підприємств).
7. Всеукраїнська асоціація виробників автоклавного газобетону (5 підприємств).
8. Асоціація учасників ринку вікон та фасадів України (9 підприємств).
9. Асоціація українських виробників лакофарбової продукції (28 підприємств).
10. Спілка архітекторів України (понад 3000 членів).
11. Об'єднання підприємств «Укрметалургпром» (28 підприємств).
12. Асоціація «Укрелектрокабель» (18 підприємств).
13. Асоціація «Укрцемент» (12 підприємств).

Загальна чисельність працівників, інтереси яких представляють вказані Асоціації, перевищує 27 тис. осіб.

План заходів із вирішення проблем підготовки промисловості будівельних матеріалів та виробів до процесів відновлення

№	Проблема	Напрями та шляхи вирішення	Виконавець, координатор	Джерело фінансування	Термін виконання
1. Заходи щодо визначення, збереження та збільшення виробничої потужності галузі					
1.1.	Невідомий актуальний перелік, стан та основні показники вітчизняних виробників будматеріалів та виробів	Формування діючих виробників будівельних матеріалів та виробів із визначенням їх асортименту, виробничої потужності основних проблем тощо	ДП "НДІБМВ". Координатори: Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, УСШ.	Грантові міжнародна фінансова допомога.	Від 3 до 6 місяців
1.2.	Відсутність актуальної бази цін для планування процесів відновлення та оцінки укладених угод із закупівлі будматеріалів та виробів для процесів відновлення	Формування електронної бази цін на будівельні матеріали та виробництва підтвердженої якості (відпускних роздрібних), наповнення адміністрування	Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, ДП «НДІБМВ». Координатор: УСШ.	Грантові міжнародна фінансова допомога	Від 3 до 6 місяців

1.3	Втрата виробничих потужностей підприємств внаслідок військових дій	Розробка та реалізація інвестиційних проектів із відновлення, модернізації і розширення існуючих виробничих потужностей та побудови нових інноваційних підприємств галузі із виробництва скла, базальтових та конопляних виробів тощо (попередні пропозиції наведено у Додатку 2).	АРМА, виробники будматеріалів та інвестори. Координатори: галузеві асоціації, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, УСПП.	Грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	До 1 року
Відкриття індустріального парку із вирощування, переробки технічних конопель та виготовлення конопляних будівельних матеріалів та виробів. Ефективна приватизація підприємств галузі, що знаходяться в розпорядженні ФДМУ із					

		збереження профілю та виробничої потужності. Відновлення роботи підприємств, що знаходяться в розпорядженні АРМА.			
1.3	Втрата трудових ресурсів галузі	Забезпечення бронювання працівників галузі, перепідготовки та найму ветеранів, зниження трудомісткості виробництва за рахунок його механізації та автоматизації	Мінекономіки, підприємства-виробники будматеріалів. Координатори: галузеві асоціації, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, УСПП.	Бюджетні, грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	Від 2 до 12 місяців
1.4	Низький попит на продукцію галузі до початку відновлення	Залучення вітчизняних виробників будматеріалів до тендерів із відновлення, що вже відбуваються (локалізація відновлення). Організація експорту будівельних матеріалів та виробів вітчизняного виробництва до початку відновлення, зокрема через	Агенція відновлення, УСПП (як ініціатор та координатор).	Грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	Від 2 до 6 місяців

		<p>участь у міжнародних виставках та з використанням платформи «allbiz».</p> <p>Зниження ставки ПДВ для продукції галузі до рівня 7% до завершення воєнного стану із можливістю продовження на період відбудови</p>			
1.5	<p>Необхідність розширення сировинної бази галузі</p>	<p>Формування наукової та нормативної бази (ДСТУ) ресайклінгу відходів руйнації у будівельні матеріали.</p> <p>Найскоріша приватизація кар'єрів, що знаходяться у розпорядженні ФДМУ із збереженням їх основного виду діяльності та виробничої потужності.</p> <p>Вирішення питання запуску нових кар'єрів у</p>	<p>ФДМУ, Мінекономіки, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, ДП «НДБМВ».</p> <p>Координатор: УСПП.</p>	<p>Бюджетні, грантові кошти, міжнародна фінансова допомога</p>	<p>Від 3 до 12 місяців</p>

		центральних та західних регіонах України			
1.6	Необхідність збільшення потужностей транспортування сировини та готової продукції галузі залізницею	Вирішення питання із наданням дозволу підприємствам промисловості будівельних матеріалів на використання власних локомотивів та вагонів за межами підприємства	УСПП, Мінінфраструктури, АТ «Укрзалізниця». Координатор: УСПП.	До 2 місяців	
1.7	Вільний та безконтрольний доступ на ринок України будівельних матеріалів та виробів іноземного виробництва	Встановлення процедури обов'язкових випробувань в Україні або визнання іноземних протоколів випробувань та сертифікатів якості для будівельних матеріалів та виробів іноземного виробництва	ДІАМ, Мінінфраструктури, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів, ДП «НДІБМВ». Координатор: УСПП.	Від 2 до 6 місяців	
2. Забезпечення належної якості будівельних матеріалів та виробів вітчизняного та іноземного виробництва					

2.1	Відсутність сучасної лабораторії, здатної проводити випробування усього спектру продукції за європейськими та вітчизняними методиками (фізико-технічні показники, пожежна безпека)	Створення сучасної лабораторії, здатної проводити випробування усього спектру продукції за європейськими та вітчизняними методиками лабораторії на базі ДП "НДЦБМВ" або Всеукраїнської спілки виробників будматеріалів	Координатор: УСПП	Бюджетні, грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	До 1 року
2.2	Відсутність ефективного ринкового нагляду на період воєнного стану	Негайне розблокування ринкового нагляду. Долучення до ринкового нагляду Спілки виробників матеріалів, галузевих асоціацій та ДП «НДЦБМВ» (як наукової та випробувальної бази)	ДАМ, Мінекономіки. Координатор: УСПП.		2 місяці
2.3	Неможливість отримання європейської сертифікації будівельних матеріалів та виробів в Україні	Створення акредитованих органів із європейської сертифікації будівельних матеріалів та виробів в Україні на основі державних підприємств або	ДАМ, Мінінфраструктури, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів. Координатор: УСПП.	Грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	12-18 місяців

		Всеукраїнської спілки виробників будматеріалів			
2.4	Не всі європейські стандарти на будівельні матеріали та вироби гармонізовані в Україні. Частина гармонізованих стандартів на будівельні матеріали та вироби вже змінилась у ЄС.	Завершення роботи із гармонізації європейських стандартів на будівельні матеріали та вироби	Мінінфраструктури, Мінекономіки, Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів. Координатор: УСПП.	Бюджетні кошти, грантові кошти, міжнародна фінансова допомога	12-18 ісяців
3. Забезпечення ресайклінгу відходів руйнації у будівельні матеріали та вироби					
3.1	Відсутність наукових досліджень з питань асортименту, сфери застосування, вимог до сировини, показників якості,	Проведення наукових досліджень з питань асортименту, сфери застосування, вимог до сировини, показників якості, методів	Мінінфраструктури, Мінекономіки, ДП «НДІБМВ», Всеукраїнська спілка виробників	Грантові кошти, бюджетні кошти, міжнародна фінансова допомога	До 6 місяців

	<p>методів випробування будівельних матеріалів виробів, виготовлених з відходів руйнації</p>	<p>випробування будівельних матеріалів та виробів, виготовлених з відходів руйнації</p>	<p>будматеріалів. Координатор: УСШ</p>		
<p>3.2</p>	<p>Відсутність нормативного документу з питань асортименту, сфери застосування, вимог до сировини, показників якості, методів випробування будівельних матеріалів виробів, виготовлених з відходів руйнації</p>	<p>Розробка та затвердження ДСТУ з питань асортименту, сфери застосування, вимог до сировини, показників якості, методів випробування будівельних матеріалів та виробів, виготовлених з відходів руйнації</p>	<p>Мінінфраструктури, Мінекономіки, ДП «НДЦБМВ». Координатор: УСШ</p>	<p>Грантові кошти, бюджетні кошти, міжнародна фінансова допомога</p>	<p>До 9 місяців</p>
<p>3.3</p>	<p>Відсутність діючих із виробництв виготовлення будівельних</p>	<p>Видання загальнодоступного каталогу вторинних будівельних матеріалів та</p>	<p>Мінінфраструктури, ДП «НДЦБМВ», виробники будматеріалів. Координатор: УСШ</p>	<p>Грантові кошти, міжнародна фінансова допомога</p>	<p>До 1 року</p>

	матеріалів та виробів з відходів руйнації та технологічного досвіду їх виготовлення	виробів з відходів руйнації із описом технології їх виробництва Створення експериментального заводу із виготовлення будівельних матеріалів та виробів з відходів руйнації.			
--	---	--	--	--	--